

A MAGYAR KORMÁNYTISZTVISELŐI KAR HIVATÁSETIKAI KÓDEXÉNEK ELJÁRÁSJOGI SZABÁLYAI A BEJELENTŐ TISZTESSÉGES ETIKAI ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOGÁNAK REMÉNYE TÜKRÉBEN

VARGA NORBERT¹

Absztrakt

Jelen tanulmányomban a Magyar Kormánytisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexének hatályos szabályozását vizsgálom, különös tekintettel annak eljárásjogi szabályanyagára. A Kódex első részét kitevő szabályanyag olyan etikai alapelveket fogalmaz meg, amelyek a magyar kormánytisztviselői állomány részére kötelező magatartási szabályok formájában jelennek meg. Más megközelítésből, némi leegyszerűsítéssel kijelenthető, hogy a lefektetett hivatásetikai alapelvek szándékos vagy gondatlan megsértése etikai vétséget alapoz meg. Tekintettel a közszolgálati etika anyagi jogi szabályainak kógens jellegére és a szürke zóna hiányára, az etikai eljárást olyan szabálytalansági eljárásnak² tekinthetjük, melynek az a célja, hogy a nyilvánosság kizárásával lefolytatott eljárás során az etikai tanács által megállapított tényállást a Kódexre vonatkoztatva, jogerős döntés születessen abban a kérdésben, hogy az eljárás alá vont vagy más személy követette-e el etikai vétséget, és amennyiben igen, úgy őt az etikai tanács figyelmeztetésben vagy megrovásban részesítse. Nem célom annak vizsgálata, hogy helyénvaló-e az, hogy a Kódex mind az anyagi, mind az eljárásjogi szabályokat magában foglalja, mert az ilyen egységes szerkezet más hivatásrendek etikai kódexei esetében is elfogadott kodifikációs megoldás³ volt, és a Kódex más hivatásrendek etikai kódexeivel történő összehasonlítására sem vállalkozom, ahogyan a jogtörténeti ismertetést is mellőzöm. Mindazonáltal a közszolgálatban eltöltött több mint másfél évtizedes pályafutásom és egy etikai eljárásban bejelentőként történő részvételem megalapozza a személyes érintettségemet, melynek következtében jelen közleményemmel fel kívánom hívni a szakma figyelmét arra, hogy a „becsületbírói” szerepkört betöltő etikai tanácsok a Kódex alapján olyan etikai eljárások lefolytatásához vannak kötve, melyek eljárási szabályai során a bejelentő (és adott esetben az eljárás alá vont személy) tisztességes eljáráshoz fűződő jogai komolyan sérülhetnek, még a legnagyobb jóindulattal és méltányossággal lefolytatott egyedi eljárások esetén is. Következésképpen támpontot kívánok adni a közszolgálati etikával bármilyen formában kapcsolatba kerülő személyek és szervezetek számára ahhoz, hogy igény esetén tudományos érvek mentén megfogalmazhassák a Kódex reformjának szempontjait, összhangba hozva azt a 21. század társadalmi elvárásaival, nem beárva az aktuálpolitikai követelmények esetleges

¹ PhD hallgató a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában, Témavezetője: Prof. Dr. Tóth Mihály egyetemi tanár, Bűnügyi Tudományok Intézete. Tudományos területe a büntetőjog, ezen belül a gazdasági bűncselekmények. Szakmai érdeklődése a munkajog aktuális problémáira is. drvarganorbert@icloud.com

² A szabálytalansági eljárás képében megjelenő etikai eljárás szabályanyaga némi rokonságot mutat a büntetőeljárás és a szabálysértési eljárás jellegével, míg a közszolgálati etika anyagi joga ezzel ellenben jellegét tekintve a munkajoghoz (közszolgálati joghoz) hasonul.

³ E helyen emelném ki a Magyar Rendvédelmi Kar etikai kódexét, mely a címében: “Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex és Etikai Eljárási Szabályzat”

változásait. Az etikai szabályok örökérvényűek, az etikai eljárásnak azonban szabályozási szinten és a gyakorlati megvalósítás szintjén is biztosítani kell azt, hogy a bejelentők jogsértés esetén bátran felléphessenek e fórumon a jogsértést megvalósító személyekkel szemben, mert a munkajog által kínált lehetőségek, mint azt egy példa kapcsán tanulmányomban kifejttem, nem minden esetben alkalmazhatók közvetlen módon.

Kulcsszavak: kormánytisztviselő, Magyar Kormánytisztviselői Kar, Hivatásetikai Kódex, etikai eljárás, munkajog, etikai vétség,

Bevezető gondolatok

Amennyiben végigpásztázzuk a szemünkkel a Magyar Kormánytisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexét (a továbbiakban: Kódex), illetve a Magyar Rendvédelmi Kar Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex és Etikai Eljárási Szabályzatát, úgy azonnal kitűnik számunkra az, hogy a jogalkotó érdeke e szabálykönyvek megalkotásával elsősorban a szervezeti integritás minél teljesebb biztosítása, a zsarolhatatlanság nemzetbiztonsági követelményének kihangsúlyozása, valamint mindezekhez kötődően a korrupció kockázatának a minimálisra csökkentése lehetett. Mindez következik abból, hogy a Kódex III. részében taxatívra kifejtett hivatásetikai részletszabályok, melyek megszegése (akárcsak az alapelvek megszegése) etikai vétség, öt oldalon keresztül kifejezetten ilyen problémákat tartalmaznak. Kifejezetten terjedelmes a „nem fogadunk el ajándékokat” és a „felelősen használjuk fel a hivatali és közforrásokat” részletszabályok kifejtése, holott minden bizonnyal ezen szabályok legalább duplikáltan léteznek a kormánytisztviselő vonatkozásában, elegendő csak az öt foglalkoztató szerv protokolláris, gazdálkodási, illetve különféle biztonsági szabályzataira gondolni. Elfogadva a fentieket, belátható, hogy a munkahelyen a munkavégzéshez kötődő magatartási szabályok némiképpen háttérbe szorulnak, holott ma már - a digitalizáció korszakában - a munkatársakkal, vezetőikkel folytatott kommunikáció fóruma, stílusa, azok íratlan szabályai teljesen megváltoztak, melyet a Covid-19 koronavírus világjárvány következtében – a korábban csak a versenyszférában és a magisztrátusi közszférában⁴ – alkalmazott „home office munkavégzés” tovább bonyolított. Felmerül számos kérdés a fenti gondolatmenet kapcsán: Mit jelent az etika a közszférában, miben foglalható össze annak esszenciája? Indokolt-e etikai kódexekben a munkavégzéshez és a vállalati / szervezeti kultúrához köthető soft-law szabályokat az – amúgy még a büntetőjog szintjén is teljes mértékben leszabályozott – antikorrupciós jellegű szabálypontokhoz képest pro futuro alulpriorálni? Biztosít-e elvi szinten jogvédelmet a bejelentőnek a szabályszerűen lefolytatott etikai eljárás a jelen formájában a közszférában? Érvényesül-e a fegyveregyenlőség elve? Etikai problémákat észlelhet egy állami szerv valamely alkalmazottjának, rosszabb esetben valamilyen szintű vezetőjének a tevékenységével, mulasztásával kapcsolatosan egy állampolgár, aki ezzel a személlyel / szervezettel (akár) közvetlenül kapcsolatba került. Megteheti a bejelentését, ha nyilvánvalóan nem alaptalan, akkor ki lesz vizsgálva, jó eséllyel azonban hivatalos forrásból nem fog tudni az eljárás lezárásának módjáról. Ennek oka az, hogy a Kódex V/18.4. pontja értelmében: „Az eljáró tanács a bejelentőt az eljárás határozattal történő lezárásának tényéről tájékoztatja”. Ebből a kijelentő mondatból kategorikusan következik az, hogy a lezárás tényéről a bejelentő tájékoztatást kell, hogy kapjon, de ebből az is következik, hogy az

---

⁴ Az általam alkalmazott kifejezés a bírói és az ügyészi karra vonatkozik, melyek egyes országokban (pl. Franciaország) a magisztrátusi (szabad fordításban: főtisztviselői) réteget alkotják.

eljárás etikai tanácsot semmilyen szabálypont a contrario nem kötelezi arra, hogy legalább az etikai eljárás lezárásának a módjáról tájékoztassa a bejelentőt. Amennyiben az etikai eljárás megindítását kiváltó bejelentést egyfajta – nem jogi értelemben vett – közérdekű bejelentésként fogjuk fel, úgy – ha a bejelentőnek az eljárás alá vont személy elmarasztalásához nem fűződik kifejezett jogi érdeke – nem tekinthetjük az eljárás tisztességes voltát sértőnek a fenti szabályozás meglétét. Ugyanakkor mindez felvet egy további kérdést: Mi a helyzet akkor, ha az etikai eljárás tárgya in concreto a munkatársak, vezetők egymás közötti, avagy egy vagy több munkatárs és egy vagy több vezető viszonylatában felmerült etikai vétség kivizsgálása? Tekintható-e szintisztán magánérdeknek az, ha a bejelentő ilyen relációban megvalósult, etikai vétség megalapozott gyanúját felvető eset kapcsán kezdeményez etikai eljárást? Helyes-e az, hogy az ilyen személyes sérelmekben megnyilvánuló etikai ügyek kapcsán a bejelentő ne tudja meg az ügyet jogerősen lezáró határozat tartalmát? Támogatható-e, hogy ilyen esetben még a döntés érdemi (rendelkező) részéről se tudjon a bejelentő? Nem hagyható figyelmen kívül, hogy minden egyes etikai eljárás esetében az eljáró etikai tanács mérlegelési körébe tartozik annak eldöntése, hogy hivatalból kezdeményez-e más (etikai, fegyelmi, szabálysértési, büntető, stb.) eljárást – az akár kérelemre megindított ügy feldolgozása kapcsán – az etikai tanács, illetve, hogy a bejelentő esetleges elállása következtében a már megindított eljárást hivatalból folytatja-e. A fenti kérdések álláspontom szerint jelenleg megoldásra várnak, és mint minden esetben, úgy itt is több szabályozási megoldás választható fel. A részletes ismertetésnél a megoldás helyett arra teszek szerény kísérletet, hogy beazonosítsam a legégetőbb problémákat, hiányosságokat, és felvázoljam azokat a támpontokat, amelyek kijelölhetik a megoldás kialakítása során a járható ösvényeket.

Gondolatok a hivatás-etika tudományos megalapozottságáról

Léteznek általános érvényű etikai szabályok, melyek minden emberre egyaránt kötelező érvényű normák, noha azok a jog szintjén csak akkor kényszeríthetők ki, ha azok tartalmilag valamely érvényes, hatályos és alkalmazható jogszabályban kifejezetten megtalálhatók, és léteznek olyan szaketikai szabályrendszerek, melyek jellegüknél fogva a fentieknél konkrétabb tartalommal bírnak és az emberek valamely csoportképző ismérv által lehatárolt közösségének a tagjaira vonatkoznak. Ide sorolható a hivatás-etika⁵ is, amely kapcsán Birher Nándor kánonjogász professzor 2011-ben, még a jelenleg hatályos Mt. és Kttv.⁶ hatályba lépése előtti időszakból származó, Homicskó Árpád Olivér munkajogász professzorral közösen jegyzett tudományos szakkikkében levont gyakorlati következtetései során a következő gondolatokat fogalmazta meg: a munka olyan értékteremtő tevékenység, mely az ember kibontakozásának az egyik helye, melyben a munkáltató és a munkavállaló csak együtt képes a munka ügyét szolgálni. Kifejtette, hogy „a hivatás-etikai alapelvek olyan etikai előírásokat foglalnak magukba, amelyeket a foglalkoztatásra irányuló jogviszonyokban dolgozóknak mindennapi munkatevékenységük során alkalmazniuk kell a gyakorlatban”.⁷Az első

---

⁵ A tanulmány szempontjából releváns „közszolgálati hivatás-etika” a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hivatalos honlapján található, ezért az autentikusnak tekinthető Közszolgálati Online Lexikon meghatározása szerint: „a közszolgálati pálya területén uralkodó erkölcsi-magatartási szabályokat jelöli ki”.

⁶ Mt. - 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről, hatályba lépett 2012. július 1-jén.

Kttv. - 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről, hatályba lépett 2012. március 1-jén.

⁷ Birher Nándor – Homicskó Árpád Olivér: A munka becsületétől a médiumon keresztül zajló cserefolyamaton át a hivatás-erkölcsi kódexig: A munka jelenségének jogelméleti megközelítése a történelemben. In Jogelméleti Szemle, (2011) 12(4), 24. o.

ránézésre túlságosan rabulisztikusnak tűnő „foglalkoztatásra irányuló jogviszonyokban dolgozók” szövegrész stílusában szövegidegen kitétel egy a fentihez hasonló, bármely általános definíciót bevezető mondat megfogalmazásában. Jelen esetben azonban mindenképpen megalapozottnak tekinthető azon egyszerű oknál fogva, hogy a hatályos magyar munkajog rendszerében számos foglalkoztatási rezsim működik párhuzamosan egymás mellett, melyekből indokolatlan lenne akár a közszolgálati jogviszonyt, akár a munkaviszonyt példaként kiemelni. Az már más kérdés, hogy minden foglalkozást a hivatás szintjére emelhetünk-e, nem túlságos eufemisztikus-e a hivatásetika és annak kapcsán a hivatásetikai alapelvek szóhasználat létjogosultsága, de afelől nem lehet kétségünk, hogy a hivatásetika „alkalmazott erkölcsstan”, ahogy a fenti forrás azt leszögezi. Erre vonatkozóan fenti tanulmányában Birher a Metapédia definíciójára hivatkozik, nevezetesen, hogy a hivatásetika “azoknak az erkölcsi elveknek a foglalatja, amelyeket a különböző életpályákon működő egyének hivatásuk teljesítése közben követni tartoznak”.⁸ Sőréné Batka Eszter a saját hivatásrendjének etikájáról férjével, Sőre Zoltánnal írt közös tanulmányában az etikus végrehajtásról, illetve ahhoz kötődően a végrehajtói etikai szabályzatról megfogalmazott gondolatainak felvezetésében már-már provokatív módon konstatálja azt a társadalmi vélekedést, hogy „az etikus végrehajtás és az etikus végrehajtó az emberek – nem kizárólag a magyar állampolgárokat értve ezalatt – többségének tudatában nagy valószínűséggel elképzelhetetlen vagy nem összeegyeztethető fogalmak”.⁹ Mégis arra a következtetésre jut a szerző, hogy léteznek etikus végrehajtások, léteznek etikus végrehajtók. A végrehajtói kar elnökének és társainak sajtóból ismert büntetőügye fenti konzekvencia jelentőségének hangsúlyozását különösen aktuálissá teszi. Nem is lehet más megállapításra jutni, mert noha a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény hatályba lépésétől számítva 12 évnek kellett eltelnie – amint azt Sőréné is aláhúzza konferenciakötet-cikkében – 2016-ban mégis megalkották a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar Etikai Szabályzatát. A végrehajtói etikai kódex létevel az a kiindulási pont, hogy a bírósági végrehajtó (ideértve a végrehajtó-jelöltet is) etikusan jár el, ez a kötelezettsége, mert a rá vonatkozó etikai normák megszegése a szabályzat 2. § (2) bekezdése értelmében egyenesen fegyelmi vétséget képez, értelemszerűen ez fegyelmi eljárást vonhat maga után.¹⁰ E helyen kívánok még rámutatni arra, amit Gerencsér Balázs Szabolcs közigazgatási jogász egy 2012-ben megjelent tanulmányában a közszolgálati etika alkotmányos alapjaival összefüggésben megfogalmazott. Leszögezte egyfelől, hogy „egy alkotmány mindenekelőtt értékeket tartalmaz”, majd Ádám Antalra hivatkozva kiemelte az európai államok alkotmányaira vonatkoztatva azon megállapítását, hogy azokból mind levezethetők „olyan erkölcsi elvek és követelmények”, amelyek többek között a római jogban, a természetjogban és a emberi és polgári jogok dokumentumaiban gyökereznek.¹¹ Mindezen példákat kiragadva aggálytalanul megállapíthatjuk, hogy a hivatásetikai kódexeknek igenis van tudományos

---

⁸ Id. Birher - Homicskó, ugyanott.

⁹ Sőréné Batka Eszter – Sőre Zoltán: Etikusi végrehajtás. In XX. Jogász Doktoranduszok Konferenciája, Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem, 2021, 92. o.

¹⁰ Sajátos szabályozás az idézett 2. § (2) bekezdése abból a szempontból, hogy az egyes etikai szabályok megszegését egyenesen fegyelmi vétségnek minősíti. A kormánytisztviselők és a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai esetében – a végrehajtói hivatásrend tagjaival ellentétben – az etikai és a fegyelmi vétség, valamint hozzájuk kötődően az etikai és a fegyelmi eljárás anyagi és eljárásjogi jellegéből adódóan is elkülönül egymástól.

¹¹ Gerencsér Balázs Szabolcs: A közszolgálati etika új kihívásai. In A jó kormányzásról, Elmélet és kihívások, (szerk.: Szigeti Szabolcs - Frivaldszky János), JTMR Faludi Ferenc Akadémia Jezsuita Európa Iroda - OCIFE Magyarország, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2012, 303-304. o.

létjogosultságuk. E szabályzatok kereteit az adott foglalkozás tagjait (akár kötelező tagság alapján is) tömörítő köztestület létezése, szervezete és működési rendje adja meg, még ha egyes esetekben az etikai szabályzatok háttérét törvényi szabályozás és azon túlmenően a szakma felügyeletét ellátó miniszter jóváhagyása (pl.: kormánytisztviselők, bírósági végrehajtók) biztosítja. Tekintettel arra, hogy a fentiek szerint igazolható a hivatásetikai kódexek tudományos megalapozottsága, azt feltételezhetjük, hogy azoknak tartalmukban is a tudomány aktuális állapotával összhangban állónak kell lenniük. Természetesen egy-egy kódexmódosítás esetén elképzelhető az is, hogy a módosítással érintett régi és az annak helyébe lépett új szövegrészek egymásra vetített kontextusából jól beazonosíthatóak lesznek azon politikai motivációk, amelyek előzőleg kiváltották a kodifikációs impulzust, illetve azon kormányzati koncepciók, amelyek részeként a szabályozás bekövetkezett. Mindazonáltal határozottan úgy vélem, hogy szerencsés, ha elsődlegesen vagy optimális esetben tisztán közigazgatás-szakmai szempontok mentén történik a közszférát érintő hivatásetikai kódexek karbantartása.

A közszolgalati etikai eljárás sajátos eljárási szabályai

A Kódex V. Fejezete tartalmazza az etikai eljárás szabályait, mely terjedelmét tekintve a Kódex mintegy felét kiteszi. Az V/1. pont definiálja az etikai vétség fogalmát, mely szerint „etikai vétség a kormánytisztviselők hivatásetikai alapelveket vagy hivatásetikai részletszabályokat megszegő azon cselekménye, amely a Kit. etikai szabályaival, a Kódex, valamint az Alapszabály rendelkezéseivel ellentétes”. Sajátos megoldás, hogy a szankcionálható etikai jogsértő cselekmény, az „etikai vétség” rendszertani helye már itt, az eljárási részben található, a fogalmi meghatározás mintegy biztosítja az átmenetet az anyagi jogi és az eljárásjogi kódexrész között, noha ilyen részekre tagolás explicite nem történt meg mindeddig. Visszahivatkozás történt a Kit.-re, amely a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.), merev hivatkozást azonban nem találunk. Ennek ellenére egyértelműen kitűnik a Kit.-ből, hogy a releváns fejezetek e körben a következők: X. Fejezet: „Általános magatartási követelmények és alapelvek”, XII. Fejezet: „A Magyar Kormánytisztviselői Kar”. Előbbi tételesen tartalmazza azokat a „törvényerejű” etikai szabályokat, amelyek a Kódexben nevesített etikai alapelvek mellett az etikai vétség megítélése során figyelembe vehetők: a jóhiszeműség és a tisztesség elve (63. §), a joggal való visszaélés tilalma (64. §), a szakszerűség elve (65. §), a hatékonyság elve (66. §), a személyiségi jogok védelme (67. §). Az Alapszabályra történő hivatkozás jelenleg indokolatlan, mert abban csupán a Magyar Kormánytisztviselői Kar szervezeti és működési tartalommal bíró rendelkezései találhatóak, ideértve a választási szabályokat is, de azokban nincsen olyan etikai jellemzővel bíró normatív rendelkezés, melynek megszegése etikai vétséget eredményezhetne. Megjegyzendő, hogy a státútum jellegű dokumentumok más szervezetre nézve sem tartalmaznak erkölcsi, etikai szabályokat. Az V/1.3. pont általánosan mondja ki az etikai felelősség vétkességen alapuló szintjeit, mely a kormánytisztviselő szándékos vagy gondatlan magatartását (mely álláspontom szerint általános értelemben tevésben és mulasztásban is megnyilvánulhat) feltételezi. Ezzel kapcsolatosan érdemes lenne pro futuro megvizsgálni, hogy vannak-e olyan etikai alapelvek, illetve részletszabályok, melyek megsértése csak szándékosan valósítható meg, mert amennyiben beazonosíthatók ilyenek, úgy a fenti kódexpont differenciálásra szorul. Ez esetben a vétkesség fokánál a Btk.-hoz hasonlóan¹² a szándékosságból kellene

---

¹² A Btk. 4. § (1) bekezdése az alábbiak szerint adja meg a jogi értelemben vett bűncselekmény hatályos definícióját: „Bűncselekmény az a szándékosan vagy – ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli

kiindulni, és ehhez képest a gondatlan elkövetést – „és ahol a Kódex a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli, a gondatlanságból” szövegrész alkalmazásával – lenne indokolt átfogalmazni. A koherencia, ha annak megteremtése célként tételeződné, így lenne realizálható. A jelenlegi szabályozás is lehetővé tenné, hogy a szándékosság és gondatlanság, mint az etikai vétségben realizálódó bűnösség foka, az etikai büntetést kiszabó határozatban kifejezetten értékelést nyerjen, noha a bölcs etikai tanácsok a mérlegelés során „az eset összes körülményei” között értékelni tudják a szándékosságot és a gondatlanságot (erre még a két büntetési nem - figyelmeztetés, megrovás - megfelelő alkalmazásának lehetősége is alkalmat ad).

Miért is kellene azt biztosítani, hogy az etikai eljárásokat a lehető legtisztességesebb módon folytassák le az eljáró etikai tanácsok, túl azon, hogy a józan ész ezt diktálja? E kérdésre a választ a Kódex egyértelműen megadja, az V/2.1. pont közvetlen egzakt deklarációt tartalmaz erre nézve: „Az etikai eljárásokat jogszerűen és tisztességesen, a hatékonyságra, a jóhízműsítésre és a bizalmi elvre figyelemmel kell lefolytatni.” Az V/2.2. pont rendelkezése a jogászok számára azonnal világossá teszi, hogy itt a büntetőjogban érvényes évezredes alapelv került beépítésre: „V/2.2. Az etikai eljárásban érvényesíteni kell az ártatlanság vélelmét, és védeni kell minden kormánytisztviselő jó hírnévhez fűződő jogát.” Az ártatlanság vélelmének Kódexbe történő inkorporálása egyértelműen visszaigazolja a korábban tett megállapításomat, nevezetesen, hogy az etikai eljárás jellegét tekintve szabálytalansági eljárás. Summa summarum: a közszolgálati etikai eljárásokkal szemben támasztott tisztesség elvének érvényre juttatása magából a Kódex fent idézett normatív rendelkezéséből következik. Álláspontom szerint ennek megvalósításához legalább két alapfeltétel teljesülése szükséges: lássuk be, ha az etikai eljárás lefolytatásának részletszabályai lehetővé sem teszik a tisztességes eljárást, úgy a továbbiakban nincs miről beszélni, ha ezek adottak, akkor csak az eljáró tanács elnökén és tagjain múlik az, hogy a konkrét egyedi etikai ügy elbírálására szolgáló eljárás tisztességesen megy-e végbe vagy sem. Tehát logikai sorrendben első feltétel (mintegy előfeltétel) az eljárási szabályok tisztességes volta, második feltétel az eljárás lefolytatásának tisztességes volta. E helyen vonnék párhuzamot Czine Ágnes alkotmánybíró 2020-ban megjelent monográfiájában kifejtett azon megállapításával, melyben az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát tartja követendőnek, mely szerint általános értelemben „egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével”. Rámutat arra, hogy ugyan az egyes alkotmánybírói döntések esetről-esetre határozzák meg a tisztességes eljáráshoz megkövetelt ismérveket, azonban nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek meg kell felelnie egy (nem konkretizált típusú) eljárásnak ahhoz, hogy azt tisztességesnek minősíthessük.¹³ Az V/2.3. pont rögzíti, hogy „az etikai tanácsok tagjai tevékenységükben függetlenek”. Hogy ez mennyire valósul meg a gyakorlatban, az attól is függ, hogy az összeférhetlenségi szabályokat betartják-e az egyes tanácsok tagjainak összeállítása során, de e helyen leginkább arra lehet álláspontom szerint gondolni, hogy érheti-e hátrány az eljáró etikai tanács tagjait az etikai eljárásban végzett tevékenysége, az ott meghozott döntése (szavazata) miatt. Párhuzamot lehet vonni a szakszervezeti tisztségviselők függetlenségét biztosító garanciális munkajogi rendelkezéssel, melynek lényege az, hogy a szakszervezeti

---

– gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény büntetés kiszabását rendeli.”

¹³ Czine Ágnes: A tisztességes bírósági eljárás - Audiatur et altera pars, HVG-ORAC, Budapest, 2020, 42. o. (a szerző a nevesíthető követelményekre vonatkozó megállapítása kapcsán tucatnyi alkotmánybírói határozatra, illetve egyes határozatok indokolására hivatkozik.)

tisztségviselő (jellemzően elnök, főtitkár), aki tevékenységének kifejtése, tisztségének ellátása során szükségszerűen konfliktusba kerül a munkáltatójával, nem menthető fel jogviszonyából a szakszervezeti tevékenysége, döntése miatt. Részletes szabályozás hiányában a függetlenség kódexbeli deklarációja csak korrekt jogalkalmazás mellett érvényesülhet, mert nem attól lesz valaki független – akár csak a tevékenységére leszűkítve –, mert ezt egy norma kijelenti. A függetlenséget biztosító garanciális háttérszabályok hiányában mindez csak egy üres deklaráció.

Az V/3.3. pontban szabályozott hatásköri, illetékességi, személyi és területi hatályra vonatkozó rendelkezések részletes kifejtést nem igényelnek; a vármegyék mentén megszervezett közigazgatáshoz hasonlóan első fokon a területi (azaz vármegyei) etikai bizottság (a továbbiakban: TEB), másodfokon az országos etikai bizottság (a továbbiakban: OEB) fog eljárni etikai ügyben, azaz minden vármegyében fel kell tudni állítani a TEB-et, még ha a legkisebb vármegyékben elenyésző számú etikai eljárás indul is évente. Ez alól a szabály alól csak az összeférhetetlenség miatti kizárás, az ügyek egyesítése vagy a más vármegyébe „költözött” kormánytisztviselő esete jelent kivételt az elsőfokú eljárásokban. Az eljárás alá vont kormánytisztviselő által meghatározott illetékesség a római jogra visszavezethető „actor sequitur forum rei” elvet követi, mely a magyar polgári, közigazgatási perrendtartásban is irányadó és a büntetőeljárásban is érvényesül. Mivel eszerint a felperes az alperes illetékes bíróságánál perelhet¹⁴, nem a bejelentő lakóhelye lesz a mérvadó annak eldöntésekor, hogy melyik vármegyében működő TEB járhat el, hanem az eljárás alá vont kormánytisztviselő lakóhelyéhez igazodik az illetékesség. A háromtagú etikai tanács számosságát tekintve a klasszikus munkaügyi perek elsőfokú tanácsaihoz hasonlatos, ahogyan egy ilyen munkaügyi perben a két ülnök együttesen leszavazhatja a tanács elnökét (aki hivatásos bíró), úgy a TEB is többségi döntést hoz, amely azt is jelenti, hogy az elnök az őt megillető egyetlen szavazatával kisebbségi állásponton maradhat. Ha pedig a kormánytisztviselők elsőfokú közszolgálati jogvitájához (munkaügyi peréhez) hasonlítjuk az etikai eljárást, úgy látható, hogy az igazságos döntést a „több szem többet lát” népi bölcsességből kiindulóan jobban szavatolni képes háromtagú (jellemzően jogvégzett tagokból és elnökből álló) etikai tanácshoz képest ezekben a perekben az egyesbírónak kell törvényes, igazságos ítéletet hoznia. A „Justizmord” bekövetkezésének matematikai valószínűsége a háromtagú tanács által hozott döntések esetén alacsonyabb, mint az egyszemélyi döntések következtében.

A felelősséget kizáró okok tételes eseteivel (V/4. pont) kapcsolatban némi párhuzamot lehet felfedezni a magyar büntetőeljárások, szabálysértési eljárások és az etikai eljárások között, mégis szükségesnek tartom megemlíteni az előjáró utasításának – érthető módon nem szabályozott – esetét, melyhez a katonai büntetőjog analógiáját (előjáró parancsa) hívom segítségül. A büntethetőséget kizáró okok között, a Btk. 130. § (1) bekezdésében található azon felelősséget kizáró szabály, mely szerint: „Nem büntethető a katona a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, ha tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el.” Ehhez kapcsolódik az a kiegészítő szabály, mely szerint: „A parancsra elkövetett bűncselekményért a parancsot adó is tettesként felel, ha a katona tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el, egyébként a parancsot adó közvetett tettesként felel.” A közigazgatásban uralkodó hierarchikus viszonyok következtében előfordulhat, hogy a kormánytisztviselő jogellenes, extrém esetben pedig olyan utasítást kap vezetőjétől, amely tartalmát tekintve a katonai előjáró hasonló jellegű parancsához hasonló. Ilyenkor a közszolgálati

---

¹⁴ A latin idézet magyar fordítása a DictZone internetes oldalon közzétett szótár alapján.

jogviszonyra vonatkozó anyagi jogi szabályok által előírt módon kell eljárni, senkit nem lehet arra utasítani, hogy azt utasítás teljesítésével bűncselekményt kövessen el¹⁵. A kurrens anyagi büntetőjogi tankönyvirodalom sajátos módon a törvényben külön tárgyalt előjáró parancsára, mint felelősséget kizáró okra a tévedés egyik eseteként tekint. Ennek kapcsán megállapítja, hogy eme – csupán katonai életviszonyok között releváns – büntethetőségi akadály dogmatikai besorolása vitatott, azonban a bűnösséget kizáró okok közötti elhelyezés azon az alapon indokolható, hogy „a bűncselekményt megvalósító parancsot végrehajtó katona lényegében tévedésben van: nem tud arról, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt valósít meg”.¹⁶ Nyilvánvaló, hogy tisztességesen lefolytatott etikai eljárásban, amennyiben ennek esete felmerül, vizsgálni kell, hogy etikai szabályok tekintetében tévedésben lehetett-e az eljárás alá vont kormánytisztviselő. Más azonban a bűncselekmények és az etikai vétségeket megvalósító cselekmények felismeréséhez kapcsolódó elvárhatóság szintje ugyanazon ember esetében is, következésképpen a tévedés sem ítéltető meg azonos módon. Annak megítélése pedig, hogy a munkahelyi vezető etikai vétség megvalósítását képező utasítása esetkörének helye lenne-e a Kódexben, csak a gyakorlati tapasztalatok ismeretében dönthető el megalapozottan. Bevezetése álláspontom szerint mindenképpen szétfeszítené a Kódex szerkezetét, melynek jelenleg hatályos változata a „hivatali életviszonyokat” túl általánosan szabályozza ahhoz, hogy a felelősséget kizáró okok egyikét munkahelyi vezető és beosztott egymás közötti relációjára szűkítse le. A redukció mellett szól a tisztább etikai felelősségi viszonyok írásba foglalásának igénye, ez esetben azonban megfontolandónak tartanám az etikai felelősséget kizáró kényszer vagy fenyegetés akaratot hajlító vagy akaratot megtörő voltának a differenciált kodifikálását, ami a klasszikus büntetőjogi dogmatikában (*vis absoluta*, *vis compulsiva*) hosszú múlttal rendelkező elhatárolási ismérv. Nem lenne ez eltúlzott akkor, ha „a nem beszámítható állapot” mint mentesítő esetkör csak akkor érvényesülne, ha ahhoz az önhibából kivüliség (*actio libera in causa*) feltétele kapcsolódik.

A kapcsolattartásra vonatkozó szabályokat (V/6. pont) két szempontból érdemes tüzetesen megvizsgálni: egyfelől, hogy azok összességükben lehetővé teszik-e azt, hogy az etikai eljárás nem nyilvános volta alapelveinek (V/13.9.) gyakorlati érvényesülését biztosítsák, mely követelmény kétségtelenül a közszolgálati etikai eljárás egyik legfontosabb – és egyben legtöbb problémát felvető – alapelve, másfelől, hogy alkalmasak-e ezen túl az eljárásban résztvevő felek egyenlőségét (melyet a szakirodalom fegyveregyenlőségnek nevez) garantálni. A jelenlegi szabályozás felsorolja a kapcsolattartás, a kommunikáció szinte összes elképzelhető médiumát, azonban már az MKK honlapján található, bejelentés megtételének helyére és egyben módjára mutató link az elektronikus bejelentés (e-papír) megtételét propagálja. Ebből a dokumentáltság okán utólagosan különösebb probléma nem adódhat, ugyanakkor tekintettel arra, hogy a bejelentő nem csak kormánytisztviselő lehet, hanem ügyfél, illetve a jogsértést észlelő harmadik személy is, a fenti megoldás – miután semmilyen jogszabály nem írja elő általánosan az elektronikus ügyintézési kötelezettséget – objektíve kifogásolható. A Kódex alapján a bejelentést a TEB valamely tagjánál vagy elnökénél kell megtenni, következésképpen a kapcsolattartásra vonatkozó szabályokat ebbe a körbe nem lehet beilleszteni, mert az V/6. pontban magának az etikai tanácsnak a kapcsolattartása

---

¹⁵ Ez alól talán a hivatásos rendvédelmi jogviszonyban álló fedett nyomozók (beépített ügynökök) képezhetnek egészen szoros kivételt, de őket az ilyen bűncselekmények megvalósításáért nem szokták felelősségre vonni.

¹⁶ GÖRGÉNYI Ilona - GULA József - HORVÁTH Tibor - JACSÓ Judit - LÉVAY Miklós - SÁNTHA Ferenc - VÁRADY Erika: Magyar Büntetőjog Általános Rész, Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2019, 211. o.

szabályozott. Ennélfogva nem megengedhető az a jogértelmezés, hogy a bejelentés megtétele alkalmával a bejelentő az etikai tanáccsal érintkezik, mert e grémium csak akkor kerül majd felállításra, ha az eljárás megindítása a bejelentésben foglalt etikai vétség megalapozott gyanújának fennállása miatt ok- és időszerűvé válik, és ezen túlmenően, ha már az összeférhetlenség előzetes vizsgálata is megtörtént. A fenti részletes okfejtés alapján felmerül az a kérdés, hogy nem lenne-e indokolt, hogy a nem hivatalból elrendelt etikai eljárás alapjául szolgáló bejelentés szabályait egzaktabb módon, akár a hivatalból indult eljárás esetkörétől teljesen elkülönülten jelenítse meg a Kódex, de lege ferenda. Annak felvetését sem tartom mellékesnek, hogy a bejelentés megtételének módja (alakszerűsége) részletesebben kerüljön szabályozásra. Ezt az opcionális kodifikációs igényt szakmai alapon álláspontom szerint a vizsgálat elrendelésével megnyíló etikai eljárás zárt jellegének ténye indokolhatja. Ezen túlmenően a zárt eljárás mintegy megköveteli, de legalábbis feltételezi azt, hogy a bejelentés megtételének ténye, illetve annak tartalma (akár csak a bejelentett személy megnevezésére vonatkoztatva azt) kizárólagosan a címzett számára legyen megismerhető, mert evidensnek tűnik, hogy egy nem titokban tartott vagy horribile dictu a nyilvánosság számára direkt módon hozzáférhető etikai bejelentés már nem szükségszerűen biztosítja azt, hogy az maga az eljárás zárt maradjon. Mit is jelent a gyakorlatban az, hogy az etikai eljárás nem nyilvános? Az etikai tárgyalás zárt voltát? Ezen túlmenően az eljárás során keletkezett iratok elkülönült kezelését? Az eljárásban részt vevő felek, azok esetleges jogi képviselői, illetve az ott meghallgatott tanúk, nyilatkozott szakértők titoktartási kötelezettségét? Az eljárás során hozott határozat zártan kezelését? A fenti kérdésekre adott négy igen válasz alapján megkérdőjelezhetővé válik az V. 6. pont létjogosultsága. Komolyan vehető-e a fentiek tükrében az, hogy a kapcsolattartás „... személyesen vagy írásbelinek nem minősülő elektronikus úton (a továbbiakban együtt: szóban)” is gyakorolható? Ha már a személyes kapcsolattartás lehetősége adott, akkor megnyugtató lenne konkrétan és részletesen meghatározni, hogy melyek lehetnek azok az esetek (pl.: felvilágosítás kérés, tárgyaláson való megjelenéssel kapcsolatos akadály jelzése), ahol el lehet térni az elektronikus kapcsolattartástól, mert az a rugalmasság miatt indokolt.¹⁷

A képviselőre, határidőre, elévülésre vonatkozó szabályok az etikai eljárás tisztességessége problémakörében nem vetnek fel olyan aggályokat, amelyek komolyabb említést érdemelnének. Egy ellentmondásra kívánok csupán rámutatni, mely abban áll, hogy a magánindítványra üldözendő bűncselekmények közül gyakrabban előforduló becsületsértés, rágalmazás esetén a feljelentés megtételére egy 30 napos, szubjektív határidő áll a sértett rendelkezésére, mely a bűncselekményről történő tudomásszerzést követő napon indul, azonban az egyúttal ilyen büntetőjogi tényállást is megvalósító etikai vétség elkövetése esetén nem létezik ilyen szubjektív határidő, mely az igényérvényesítés általános határidejét ily módon lerövidítené. Ezen messze túlmutat a Kódex, mert az egyáltalán nem tartalmaz szubjektív határidőt, az V/9.1. pont csak annyit mond ki, hogy: „Nem lehet etikai eljárást indítani, ha az etikai vétség elkövetése óta egy év eltelt.” Lehetőség mutatkozik arra, hogy a munkahelyen elkövetett becsületsértés / rágalmazás elszenvedője – akár pusztán az egyébként magánvádas büntetőeljárás

---

¹⁷ Párhuzamot vonva megállapíthatjuk, hogy a bírósági peres eljárások kapcsán elnöki utasítások és egyéb belső szabályozók alapján ma már többnyire nem tarthatnak informális úton kapcsolatot még a szükséges ügyintézés körében sem a jogi képviselők és a peres felek a bírakkal. A kezelő irodákkal vagy az eljáró bíró lefőjével való személyes, telefonos (ad absurdum telefaxos) kommunikáció is nagyon korlátozottá vált. Mindez nagyobb rugalmatlanságot eredményezett, de az integritás biztosításának, a felek egyenlőségének és a tisztességes eljárás lefolytatásának illetően biztosíthatósága érdekében nem kifogásolható.

nehézségeit és illetékköltségét elkerülendő – alternatív megoldásként igénybe veszi az etikai eljárást jogséremlme későbbi orvoslása érdekében? E kérdésre csak a határozatra, a jegyzőkönyvre és az eljárás lezárása tényének bejelentettel történő közlésére vonatkozó rendelkezések rövid kritikai értékelését követően lehet megnyugtató választ adni.

A határozatokkal kapcsolatosan alapvető probléma az egységes szemlélet alkalmazása, a Kódex V/10.1. pontja ugyanis lakonikus egyszerűséggel deklarálja, hogy „az etikai tanács valamennyi döntését határozati formában hozza meg”. E szabály klauzikáló volta már az V/10.4. pontban tetten érhető, mely a jogerő beállta tekintetében kiemeli a határozatok közül a „nem az ügy érdemére vonatkozó határozat” kategóriáját. Eszerint kell, hogy legyenek érdemi döntések is. Feloldható lenne-e a sántító egybemosódás akkor, ha a Kódex idomulna a jogszabályokban manifesztálódó eljárások által következetesen alkalmazott „dichotóm” szabályozási megoldáshoz, mely szerint vannak határozatok, melyek ügydöntők és ezekhez képest vannak végzések, melyek nem érdemiek, hanem ügyrendiek, azaz az eljáró etikai tanács egyes eljárási cselekményeihez kötődnek? A kérdésre kétféle válasz adható, igenlő válasz esetén elhagyható lenne a körmönfont és zavart keltő „nem az ügy érdemére vonatkozó határozat” kifejezés használata. Sajnálatos módon van azonban egy ennél is komolyabb probléma az egységes határozat fogalom alkalmazása mellett, nevezetesen az, hogy szabályosan jár el az etikai tanács akkor, ha az eljárás lezárásának tényéről értesülő bejelentőt egy külön meghozott határozatban mindössze arról tájékoztatja, hogy az eljárás határozathozatallal zárult. Ebből ugyanis nem lehet megtudni, de még kikövetkeztetni sem, hogy az eljárás megszüntetés jogcímén záródott le, merthogy annak valamelyik esete állt fenn (azaz így kellett adott esetben eljárnia az etikai tanácsnak), avagy felelősség megállapításával és etikai szankció alkalmazásával együtt járó érdemi befejezést jelentett a határozat hozatala, ami köznyelvi értelemben egyébként ezt jelenti¹⁸. A jegyzőkönyvezéssel kapcsolatosan számos problémát meg lehet említeni, melyek közül szabályozási szinten azt tartom kritikusként, hogy a szó szerinti jegyzőkönyvezés lehetősége nincs a Kódexben megemlítve, holott a büntetőeljárásokban ez alapvető követelmény. Ha szabálytalansági eljárásnak tekintjük az etikai eljárást, akkor az ehhez fűződő jogot legalább *expressis verbis* biztosítani kellene. Az etikai eljárások lazább, becsületbírói jellege azonban megmutatkozik a tárgyalások jegyzőkönyvi dokumentálásának kötetlenebb megvalósíthatóságával. Mindez annak tükrében bírálható, hogy a tanács elnökének tárgyalásvezetési jogköre igen tág az egyes eljárási cselekmények sorrendjének megállapítása kapcsán. Az sincs meghatározva, hogy a tárgyaláson a bejelentőt vagy az eljárás alá vont személyt kell először meghallgatni, a budapesti gyakorlat szerint ez a sorrend alkalmazott, és arról sincs rendelkezés a Kódexben, hogy együttes meghallgatásuknak van-e helye, vagy a bejelentőt és az eljárás alá vont személyt külön-külön hallgatják meg, esetlegesen a kettő kombinálható, ha szembesíteni kell egymással a feleket. Hogyan érvényesülhet a Kódex V/13.3. pontjának utolsó fordulata, mely szerint a tárgyaláson a tanács kihirdeti a határozatot, ha a fent többször említett ökölszabály értelmében az eljárást lezáró érdemi határozat csak az eljárás alá vont személlyel (és jogi képviselőjével) közölhető, a bejelentőt arról nem, csak a lezárás tényéről értesíthető. A fenti ellentmondás szabályozásban tartása a Kódexet és az általa szabályozott etikai

---

¹⁸ Amennyiben például egy állami adóhatósági adóellenőrzés „határozathozatallal” zárul, úgy ebből a – köznyelvben is elterjedt – fogalomból egyértelműen arra következtethetünk, hogy jogsértés történt és valamilyen szankció (pl.: adóbírság, mulasztási bírság) alkalmazására került sor. Párhuzamot vonva az adóellenőrzések és a közszolgálati etikai eljárások terminológiájával, azt tapasztalhatjuk, hogy a határozat szó eltérő tartalommal bír, ami az etikai eljárásban részt vevő felek és jogi képviselőik számára megtévesztő, félrevezető lehet.

eljárásokat hiteltelenné teheti, így abban a néhány ügyben, melyben etikai büntetés kiszabására kerül sor, nem lehet a szankcióknak komoly jelentőséget tulajdonítani.

Összegzés

A közszolgálati etikai joganyagunknak meggyőződés szerint nem lehet az a funkciója, hogy egyes esetekben, különösen amikor az érintett szerv munkatársai közötti interakcióban történt meg az etikai relevanciával bíró jogsértés, az eljárást közvetlen módon az egyéni jogok, érdekek érvényesítésére lehessen felhasználni. Az etikai eljárás ugyanis nem helyettesítheti a munkaügyi jogvitákat, a közszolgálati pereket, nem helyettesítheti a Közzolgálati Döntőbizottság eljárását¹⁹ sem. Arra sem tehető alkalmassá ez az eljárástípus, hogy közvetlenül polgári peres eljárásokat helyettesítsen ott, ahol a munkajogi jogérvényesítésnek amúgy már nincs létjogosultsága. Közvetlenül jelenleg nem alkalmas ezen funkciók betöltésére, de sajnálatos módon még elősegítésére sem. De lege ferenda azonban álláspontom szerint megfontolandó az, hogy egyes esetekben az etikai eljárás szigorúan eljárásjogi rendelkezéseinek valamilyen arra alkalmas módon történő újrakodifikálásával elérhessük azt, hogy az etikai jogsérelmet szenvedett bejelentő, aki egzisztenciális értelemben függ (vagy még gyakrabban függött) a munkahelyi vezetőitől, előljáróitól és (leginkább közvetlen) munkatársaitól, legalább egy „kivonatos érdemi tájékoztatást” kapjon arról, hogy mi lett a bejelentésével, az annak alapján lefolytatott etikai eljárás milyen eredménnyel zárult, megállapították-e az etikai vétség megsértését, ha igen, mi volt az annak alapjául szolgáló tényállás, továbbá milyen etikai büntetést alkalmazott az eljáró etikai tanács a jogsértővel szemben. Mindez lehetővé tenné azt, hogy legalább közvetve kiaknázható legyen ilyen esetekben az etikai eljárásban lévő azon lehetőség, hogy az etikai döntés érintettel történő valamilyen formában való közlése alapját képezhesse egy, az etikai vétséget elkövető és az elszenvedett fél közötti polgári pernek, melyben vagyoni elégtétel (jellemzően sérelemdíj) érvényesítésére is lehetőség mutatkozna. Azt gondolom, hogy a fentiek biztosítása esetén sokkal nagyobb számban indulnának etikai eljárások – akár még a jogviszony fennállása alatt is. Határozott meggyőződés, hogy a Kódexben lefektetett etikai szabályok betartásához is csak ez esetben fűződne nagyobb érdeke az érintett kormánytisztviselőknek, mert a közvetett (áttételes) polgári jogi igényérvényesítés lehetőségének árnyékában tudat alatt is másként tekintünk az etikai eljárás jogintézményére. Természetesen elképzelhető olyan szabályozási alternatíva a jövőre nézve, amely a szankciórendszert tovább bővítené, és meghatározott anyagi következményekkel vagy elégtételadással, nyilvános bocsánatkéréssel járó büntetésnemeket vezetne be. Munkahelyi problémák megoldására a munkajog ugyanis nem jelent minden esetben orvosságot²⁰, legyenek azok jogi vagy etikai természetűek.

---

¹⁹ E fórum eljárását jogszabályban meghatározott esetekben, amikor nem lehet közvetlenül munkaügyi pert (közszolgálati jogvitát) indítani, kötelezően igénybe kell venni. Felmerülhetnek természetesen a Közzolgálati Döntőbizottság eljárásában szereplő ügyek között is etikai jogsértések, de jellemzően e fórum strict munkajogi problémákkal foglalkozik (pl.: felmentés jogellenessége).

²⁰ Kommentár nélkül e helyen elég legyen megemlíteni azt a hatályos szabályozást, mely szerint létezik olyan foglalkoztatási rezsim ma Magyarországon, amelynek személyi hatálya alá tartozó „dolgozók” közvetlenül nem indíthatnak munkaügyi pert az egyéni teljesítményértékelésük tartalmi megállapításaival kapcsolatosan, csak az annak alapján meghozott munkáltatói intézkedés ellen léphetnek fel így.

Irodalomjegyzék

Birher Nándor – Homicskó Árpád Olivér (2011): A munka becsületétől a médiumon keresztül zajló cserefolyamaton át a hivatáserkölcsi kódexig: A munka jelenségének jogelméleti megközelítése a történelemben. Jogelméleti Szemle, 12(4) 1-24. o.

Czine Ágnes (2020): A tisztességes bírósági eljárás – Audiatur et altera pars. Budapest: HVG-ORAC.

Gerencsér Balázs Szabolcs (2012): A közszolgálati etika új kihívásai. In: Szigeti Szabolcs – Frivaldszky János (szerk.) A jó kormányzásról, Elmélet és kihívások. Budapest: JTMR Faludi Ferenc Akadémia Jezsuita Európa Iroda - OCIFE Magyarország, L'Harmattan Kiadó.

Görgényi Ilona – Gula József – Horváth Tibor – Jacsó Judit – Lévay Miklós – Sántha Ferenc – Várady Erika (2019): Magyar Büntetőjog Általános Rész. Budapest: Wolters Kluwer Hungary.

Sóréne Batka Eszter – Sőre Zoltán (2021): Etikuss végrehajtás. In: Miskolczi-Bodnár Péter (szerk.) XX. Jogász Doktoranduszok Konferenciája, Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem.

Jogszabályok, etikai kódexek

2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről (Mt.)

2018. évi CXXV. törvény a kormányzati igazgatásról (Kit.)

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.)

Magyar Kormánytisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexe, webhely: <https://mkk.org.hu/node/485>, letöltés dátuma: 2023. december 9.

Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex és Etikai Eljárási Szabályzat, webhely: [https://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/4/68/70000/Rendvedelmi Hivatásetikai Kódex.pdf](https://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/4/68/70000/Rendvedelmi_Hivatasetikai_Kodex.pdf), letöltés dátuma: 2023. december 9.

A Magyar Bírósági Végrehajtói Kar Etikai Szabályzata, webhely: https://mbvk.hu/wp-content/uploads/2021/09/etikai_szabalyzat.pdf, letöltés dátuma: 2023. december 9.

PROCEDURAL RULES IN THE CODE OF PROFESSIONAL ETHICS OF THE HUNGARIAN GOVERNMENT OFFICIALS CORPS.²¹ REGARDING THE WHISTLEBLOWER'S HOPE FOR HIS RIGHT TO A FAIR TRIAL

NORBERT VARGA

In my present study I examine the effective provisions of the Code of Professional Ethics of the Hungarian Government Officials Corps. (hereinafter referred to as: Code) with special attention to its procedural rules. The first part of the Code contains such ethical principles that are binding to all Hungarian government officials, on the other hand it can be affirmed that the intentional or negligent violation of these principles constitutes an ethical misconduct. Given that these ethical provisions are cogent rules and no grey zone exists in these cases, the ethical procedure can be considered an irregularity procedure by its nature which aims to determine whether an ethical misconduct has previously been committed and if so the competent ethical councils have to apply an ethical sanction after a just and fair non-public ethical procedure has been carried out by themselves. According to the present regulation two types of ethical sanctions are incorporated in the Code: warning and reprimand, the latter is the stricter one. In this study I do not aim to analyze whether it is acceptable that the Code incorporates both the substantive legal rules and the procedural provisions as well, I do not even give a comprehensive analysis of the relevant Hungarian professional ethical codes and I also do not present the historical development of the Code. My goal with publishing this scientific paper should be to draw the reader's kind attention to those problems that arise from the effective regulation as the whistleblower's right to a fair ethical trial is not fully guaranteed in Hungary even if the ethical procedure in case has been conducted with the best goodwill and equity formerly. I hope that I can provide the professional community with some reference points in order to rethink the necessity of the rectification of the Code which can be based on a scientific approach so that the officials do not need to wait for a possible political solution that can easily be changed at any time. Ethical rules are permanent, consequently ethical procedures carried out on the basis of the Code should have the function to optimize the chance of the whistleblowers to enforce their right in case of any ethical violations in which they have become victims because labour law solutions cannot be applied directly in all cases.

Keywords: government official, Hungarian Government Officials Corps., Code of Professional Ethics, ethical procedure, labour law, ethical misconduct

---

²¹ Megjegyzendő, hogy a hivatalos angol fordítás alapja a Magyar Kormánytisztviselői Kar Alapszabályának I.1.3. alpontjában lévő tartalom. A szerző ezt a fordítást nem tartja teljesen akkurátusnak, helyesebbnek tekinti a „Hungarian Government Officials 'Bar” fordítást, melyben a „bar” a „kamara” pontos fordítása, ld. Budapesti Ügyvédi Kamara esetében a „bar” kifejezést. Helyesebb lett volna ennél még a Magyar Ügyvédi Kamara Alapszabálya I.4. pontjában található „Hungarian Bar Association” mintájára a „Hungarian Government Officials 'Association” fordítás, melyben az is kifejezést nyer, hogy az MKK területi szervekből áll, melyek központi felettes szerve az országos szerv. A „corps.” eredeti jelentése a „corporation” szó rövidítése, mely nagyvállalatokra, részvénytársaságokra használt terminus technikus az angolszász nyelvterületen. Azonban arra is mutatkozik lehetőség, amennyiben az MKK kamarai jellegét kívánjuk az angol fordításban kihangsúlyozni, hogy a „chamber” szót használjuk, melynek szó szerinti fordítása „kamara”, ezzel mintegy koherenssé tennénk legalább az idegen nyelvű elnevezést, mert a Kar polgári jogi értelemben köztisztületnek minősül, rá státuszából adódóan ugyanazok az alapvető szabályok vonatkoznak, mint a többi köztisztületre.